ԳԱՑՄԱՆՔ

Տարեկան գին Կ. Պոլսոյ հմր.		10	Մէճ.
»	» Գաւառաց	12	»
Վեցամս.	» Կ. Պոլսոյ	5	»
»	» Գաւառաց	6	»
Օտար երկիրներու		2 1/2	Լիրա

Ծանուցման տողը մէկ անգամի համար 3 ղրուշ, երկու անգամի համար 2 ղրուշ է. աւելի անգամներու համար զատ սակարկութիւն կը լինի։
Մէն մի թիւ 40 փարա արժամ։

ՄԱՍԻՍ
ԼՐԱԳԻՐ

ՀԱՆԱՊԱԶՕՐԵԱՅ
ԲԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ.

ԳԱՑՄԱՆՔ
Դուրս գնացած լրագրաց ծանրոց ծախսը Խմբագրութեան վրայ է։
Լրագրոյս վերաբերեալ Նամակ կամ որ և իցէ գրութիւն Խմբագիր—Տնօրէնին պիտի ուղղուի, Ղալաթիա Սանտըքճըլար Ճառաւ թիւ 193, Նորա խան Մասիսի գրասենեակը։
Ծանրոց ծախքը չվճարուած Նամակ չընդունուիր։
Ջնջուած Նամակ, յօդուած, ետ հետ չեն տրուիր։

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 29 ԱՊՐԻԼ

ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Այս առաւօտ հասած հեռագիրք

Հալէ 10 մայիս.

Բացարձակապէս սուտ կը հանուի այն լուրը թէ Խոտոցի խլաան մ'Ալպանիոյ գաւառն թեկնածու լինելու խօսք կայ եղեր՝ եթէ յիշեալ գաւառն անկախ իշխանութիւն մը լինի։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Լոնտրայի 'Օսմանեան դեսպան Միւզիւրիւս փաշային կողմանէ Բ. Դուռն եկած պաշտօնական հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ «անստեման հրաժեշտ մը» տրուած է Սըր Հէնրի Լէյըրտի, և Պ. Կօշէն Կ. Պոլսոյ դեսպան անուանած է։

Լոնտրայէն եկած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Կ. Պոլսոյ Անգղիական Նորընտիր դեսպան Պ. Կօշէն մայիսի 5/17 ին Լոնտրայէն ճանբայ պիտի ելնէ, որով երկու շաբաթէն մայրաքաղաքս կը հասնի։

Ցար տիւ Պօսֆոր կը ծանուցանէ թէ Սըր Հէնրի Լէյըրտ հրաման առած է իւր յաջորդին գալըստեան սպասել՝ զայն Վեհ. Սուլթանին Ներկայելու համար։

Անգղիոյ արտաքին գործոց Նախարար Լորտ Կրանվիլ քաղաքավարական պարտք մը կատարեր է յոյժ պատուաւորական Նամակ մ'ուղղելով առ Սըր Հէնրի Լէյըրտ, Նորա ծառայութիւնները, գործունէութիւնն և կրած աշխատութիւնները կը գովէ, և «անսահման հրաժեշտ» մը կուտայ։

Այս աւուր Թուրք լրագիրք ապրիլ 26 Թուով Տիարպէքիրի կուսակալէն առ Բ. Դուռն եկած հեռագիր մը կը հրատարակեն։ Կուսակալը կըսէ թէ Օսմ. Պանքային միջոցաւ անցեալները ղրկուած 400 լիրան իւր ձեռքն հասեր է, և ըստ բարձրագոյն հրամանի, տեղական յանձնախումբ մը կազմուեր է իւր Նախագահութեամբ և անդամակցութեամբ Տիարպէքիրի Հաքիմին, Միւֆթիին, կրօնական գլխոց և երեւելեաց։ Այս յանձնախումբն յիշեալ գումարէն 210 ոսկին Մարտինի գաւառին յատկացուցեր է, մնացածն ալ Տիարպէքիրի գաւառին։

Իսկ միւս Նահանգներէն տիրող սովուն Նկատմամբ պաշտօնական հեռագիր չէ եկած առ Բ. Դուռն, և եթէ եկած է, հրատարակութեան չէ յանձնուած։ Կարնոյ, Վանայ և Բաղէշու տեղական իշխանութեանց այս լռութիւնն անհասկանալի է։

Ինչպէս որ երէկ համառօտիւ ծանուցինք, ի Նպաստ փոքր Ասիոյ սովելոց մեծ վիճակահանութիւն մը հաստատելու մտադիր եղող դեսպանական և սեղանաւորական մարմինը շաբաթ օրն երկրորդ Նիստ մ'ըրաւ Սպանիական դեսպանատան մէջ, և խորհրդակցեցաւ այն պայմանաց վրայ, որովք կարելի է յաջողութեամբ ի գլուխ հանել մարդասիրական այս մեծ ձեռնարկը։ Ընդհանուր յանձնաժողովին Նախագահ Պ. Ֆօսթըր մամուլը արգելք մ'ունենալով՝ Ներկայ չէր կրցած գտնուիլ, սակայն ամենայնիւ բաւական բազմութիւն կար։ Սպանիական դեսպանին տիկինը վէլլա Մանթիլլա մարքիզուհւոյն առաջարկեաւ Նախագահել, և տիկինը պատուական Նախագահութիւնն ընդունելով հանդերձ, Պ. Ն. Զարիֆի փոխանորդ կարգեց։ Ցանկալի չահով փոճառման համար վիճակահանութեան դրամները ձեռայն վրայ այլ և այլ կարծիքներ յայտնուեցան, բայց համաձայնութիւն չկրնալով հաստատուիլ, որոշուեցաւ այս ծրագիրը կազմուելիք մասնախմբին յղել, որպէս զի ըստ ոճոյ և բոլոր աշխարհի վստահութիւնը գրաւելու համար պէտք եղած բարեկարգութիւնք լինին։ Ընդհանուր յանձնաժողովը վաղը դարձեալ Նիստ պիտի ընէ իւր մասնախմբին տեղեկագրոյն վրայ։ Ըստ Թամփուլ Գազէթի լրագրին՝ այս գործին գլուխը Նշանաւոր անձեր գտնուելուն յիշելով կը յուսայ թէ ձեռնարկը կը յաջողի ի մեծ փառս մարդասիրութեան։ Բայց կը յանձնարարէ որ վիճակահանութիւնը մէկ անգամէն կատարի, և ոչ թէ երեք անգամէն, ինչպէս առաջարկուած է Ներկայ ծրագրին մէջ։ Սթամփուլ այս առթիւ սրտաշարժ Նկարագիր մը կուտայ Հայաստանի և փոքր-Ասիոյ մէջ սովուն պատճառած աղիտից վրայ, և աղդու հրաւէր մը կը կարդայ հասարակային գթասրտութեան։ Գաղղիական լրագրին այս առթիւ ցուցած եռանդը գովելի է։

Քիւմէրաւ Ռուս դնդապետն բռնութեան դատապարտուած…

Քիւմէրաւ Ռուս գնդապետն բըպաննող վէյի Մեհէմմէտը դատելու պաշտօն ունեցող զինուորական ատեանն երէկ ալ գումարեցաւ, բայց բժշկաց խորհրդին տեղեկագիրը տակաւին ամբողջապէս թարգմանուած չլինելով, որոշում չկրցաւ ընել։ Վագըթ կըսէ թէ թարգմանութիւնն երէկ իրիկուն վերջացած էր, և վճիռն այսօր պիտի տրուի։

Վագըթ լրագիրն Ալպանիացւոց շարժումներուն վրայ հետաքրքրական լուրեր կուտայ, որք Ռուսօ-Թուրքական պատերազմին ժամանակ Թուրք լրագրաց հրատարակած լուրերը կը յիշեցնեն։ Միրտիթներուն իշխանը վեց հազար հոգւով Ալպանիացւոց օգնութեան կերթայ եղեր։ Հօտօ պէյ անուն Ալպանօ-Թուրք սպայ մը վեց հազար Արնավուտներով Թուզին գրաւեր է, և Գարատաղցւոց ձեռքը գտնուող փառկորեցայի վրայ յարձակում մը կը պատրաստուի եղեր։

Մէմօրիալ Տիբլոմաթիք լրագիրը կը ծանուցանէ թէ Անգղիական Նոր Նախարարութեան առաջին գործն՝ Օսմանեան խորհրդարանին գումարման համար Պէրլինի դաշնագրին ստորագրող տէրութեանց աջակցութիւնը խնդրել պիտի լինի։

Տէյլի Նիւզի Կ. Պոլսոյ թղթակիցն ալ, յիշեալ լրագրին մայիս 4 թիւ թերթին մէջ հրատարակեալ երկայն Նամակով մը — որ եթէ թարգմանել հարկ լինի, Մասիսի տասն երկու սիւնակները կրնայ լնուլ, — Թուրքիոյ գործոց և զըլխաւորապէս Ասիական Թուրքիոյ Արեւելեան գաւառաց վիճակին վրայ տխուր Նկարագիր մը կընէ, և երկար բարակ խորհրդածութիւններէ յետոյ, ինչ ինչ եզրակացութեանց կը հասնի, որոց գըլխաւորը սա է թէ տէրութիւնք պէտք է առաջարկեն կառավարութեան որ Օսմանեան երեսփոխանաց ժողովը վերստին գումարէ։

Ռաշիկմու. Թեան Նախարար Վըսէմ. Հաֆըզ փաշան կիրակի օրը Վեհ. Սուլթանին Ներկայեց Նոր ստոկմնութեան (ժանտարմս) համար որոշուած հագուստներուն օրինակը։

Անգղիոյ երեսփոխանաց ժողովը պաշտօնական գործողութեամբք միայն կ'զբաղի տակաւին։ Անդամներուն երդումն և ընտրութեանց վաւերացումն երկար գործեր են, Ներքին և քաղաքական գործոց վրայ վիճաբանութիւնք երկու շաբաթէն միայն կրնան սկսիլ։ Երէկ եկած Անգղիական լրագրաց մէջ կը կարդամք թէ Արեւելեան Ռումէլիի Եւրոպական յանձնախմբին մէջ երբեմն Անգղիական պատուիրակ Սըր Հէնրի Տրըմընտ Ուոլֆ, որ անցեալ տարի ի Նպաստ ապակեդրոնացման դրութեան Անգլիոյ երեսփոխանաց ժողովին մէջ ըրած բանախօսութեամբը Նշանաւոր է, Նախընթաց չորեքշաբթի օրը (մայիս 4 Ն. Տ.) ծանուցեր է երեսփոխանաց ժողովին մէջ թէ հասարակային գործոց վրայ վիճաբանութեան սկսածին պէս «ինք ժողովին ուշադրութիւ«նը պիտի հրաւիրէ Թուրքիոյ նը«կատմամբ Անգղիոյ ունեցած դաշ«նագրական պարտաւորութեանցը «վրայ, և որոշում մը պիտի առ«աջարկէ։»

Այս աւուր Թուրք լրագիրք Թեսաղիոյ և Մակեդոնիոյ քաղաքային և զինուորական իշխանութեանց կողմէ առ Բ. Դուռն եկած հինգ վեց կտոր հեռագրեր կը հրատարակեն, որք այդ կողմերն համբաւ ստացող աւազակաց խումբերուն հետ Օսմանեան զօրաց ունեցած կռիւները կը պատմեն։ Աւելորդ է ըսել թէ յիշեալ հրամանատարներն ամեն անգամ յաղթուեր են։

Այս առաւօտ հրատարակեալ պաշտօնական ազդ մը կը ծանուցանէ թէ Զմիւռնիոյ Նահանգին մէջ արմտեաց նուազութիւն կենալուն պատճառաւ, դուրսէն յիշեալ Նահանգը Ներմուծուելու արմտիքէն մինչև յունիսի վերջը մաքսատուրք չառնուլ որոշուած է։

Սելանիկի կուսակալ Ապէտին փաշան դոհութեամբ կը ծանուցանէ թէ վերջին օրերս յորդ անձրեւներ տեղալով, Նահանգին հնձոց վրայ երկրագործք լաւ յոյսեր ունենալ ըսկըսած են։

Համբաւաւոր սեղանաւոր Պ. Քամոնտոյի տունէն անցեալ օր քանի մը հազար ոսկւոյ արժողութեամբ գոհարեղէն գողցուած էր։ Կըսուի թէ Պ. Քամոնտօ յաջողեր է գտնել գողն, որ նոյն ինքն իւր սպասուհին էր՝ Մարիքօ անուն հելլենուհի մը։ Պ. Քամոնտօ յիշեալ կնոջ վրայ կասկած ունենալով, խոստացեր է որ եթէ ճշմարտութիւնն յայտնէր՝ ոչ միայն վնաս չպիտի կրէր, այլ և հարիւր ոսկւոյ վարձատրութիւն մ'ալ պիտի ընդունէր։ Սպասուհին խոստովանեցաւ, և գողն ամբողջապէս դրանուեցաւ։ Պ. Քամոնտօ, իւր խոստումը բռնելով, հարիւր ոսկի ընծայեց, բայց չվերադառնալու պայմանաւ ճանբայ տուաւ անհաւատարիմ սպասուհւոյն։

Տփղիսէն կը հեռագրեն թէ Ռուզուրկէթի քաղաքին կէսէն աւելին մայիս 2ին այրեր է։ Ռուզուրկէթ Պաթումի մօտն է և վերջին պատերազմին ժամանակ քանի մը կռիւներու թատր եղած էր։

ՎՐԻՊԱԿ

Մեր երէկուան թուոյն առաջին երեսին երկրորդ սիւնակին մէջ Գաղղիոյ «Առաջին Նախարար Պ. Ֆրէյսինէի հետ» ըսելու տեղ «Պ. Ֆուրնիէի հետ» ըսուեր է տպագրական սխալմամբ։

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ
ԵՍՀԱՄԸ ՈՒՄՈՒՄԻ

Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ		12,
Այս առաւօտ բացուեցաւ		12,
Կէս օրին		12,
Ռումէլիի երկաթուղի	Ֆր.	54,
Թղթադրամ	Օսմ. լիր.	1040
Թրամուայ	»	1040
Մէճիտիէի տարբերութիւն	»	6 34
Հինդնոց	»	203
Մէթելիք	»	206
Պղինձ	»	520
5 փարանոց	»	330

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Աթէնքի Կարմիր-Խաչի խորհուրդն 'Նպաստ Հայաստանի սովելոց 2500 ֆրանք ղրկելուն առթիւ հետեւեալ Նամակը գրած է առ Ս. Պատրիարքն։

Աթէնք 15 ապրիլ 1880

Գերերջանիկ Տէր.

Հայաստանի մէջ սովու երեւէն մեր հայրագի եղբարց կրած տառապանքը Յունաստանի ժողովրդեան քրիստոնէական սիրտը յուզեց։

Կարմիր-Խաչի խորհուրդն այս համակրական ընդհանուր զգացումէն զգածեալ 2500 ֆրանք Նպաստ քուէարկեց Հայաստանի մէջ 'ի Քրիստոս եղբարց սովին երեսէն կրած տառապանաց օգնութեան հասնելու համար։

Ուստի յիշեալ գումարը Ներփակեալ փոխանակագրի միջոցաւ ուղարկելով, կ'աղաչեմք զՍրբազնութիւն Ձեր որ բարեհաճիք Ձեր պատշաճ դատած միջոցաւ յիշեալ գումարը վերոյիշեալ Նպատակին ծառայեցնել։

Ձեր Սրբազնութեան օրհնութիւններն և աղօթքը հայցելով,
Մնամք 'ի Քրիստոս որդիք Ձեր

Նախագահ * * *   Ատենադպիր * * *

Առ Սրբազնակատար
Եւ Գերերջանիկ Պատրիարքն Հայոց
'ի Կ. Պոլիս

ԵԼՄՏԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿ
ԵՒ
ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ.

Մեր ստացած վերջին արժանահաւատ տեղեկութեանց Նայելով, Տնտեսական խորհուրդն ոչ թէ յառելուածական փոքր առաջարկութեան յետս կոչմանը դէմ բողոքեր է առ Քաղաքական Ժողովն, այլ Կեդր. վարժարանին յատկացեալ գումարին դէմ։

Տնտեսական խորհրդոյ կողմէ եղած այսպիսի բողոք մը խիստ իրաւացի է, Նկատելով որ յառաջիկայ Սահմանադրական տարւոյն Նախահաշիւը դ. ու. պատրաստուած չէ, և զայն պատրաստելու և առ Ազգային Ժողով մատուցանելու գործն յիշուածոց Նորընտրելի վարչութեան կը վերաբերի, վասն զի, ինչպէս յայտնի է, Ներկայ վարչութեան պաշտօնավարութեան պայմանաժամը լրացած է, հետեւաբար յառաջիկայ Սահմանադրական տարւոյն Նախահաշւոյն Նկատմամբ որոշում կամ անօրինութիւն ընելու ո՛և է իրաւունք չունի և չըկրնար ունենալ։

Սակայն զարմանալին այս է, որ Ներկայ վարչութիւնն, որոյ մէջ կարծեցեալ կեդրոնական վարժարանը բանալու ջերմեռանդներ կը գտնուին, իւր երկամեայ պաշտօնավարութեանն օրով յիշեալ վարժարանը բանալու դանդաղեցաւ, այն ինչ Ազգ. Ժողովն այսպիսի Նըպատակի մը համար տարեկան 50,000 ղրուշ որոշած էր, և ինք չըկրնալով ի գլուխ հանել, իրր կըտակ իւր յաջորդին կը թողու՝ միայն գործադրելու պարտականութեամբ։

Սակայն այս պարագայիս մէջ ալ կարեւոր կէտ մը կայ, զոր չեմք ուզեր անյիշատակ թողուլ, այն է՝ Ազգային Ժողովոյ որոշած 50,000ին և Գեր. Իզմիրլեանի իրր Վարչութեան որոշումն յայտարարած տարեկան 30,000ին միջև կեցած տարբերութիւնն։

Այս տարբերութիւնն անհերքելի ապացոյց մ'է Կեդր. Մնաս. կին արդի անձուկ վիճակին, որոյ վրայ մեր մի քանի յօդուածոց մէջ դրեցինք, և ինչպէս ըսինք պահ մ'առաջ, Գեր. Իզմիրլեանի յայտարարած 30,000 ին Նկատմամբ Տնտեսական խորհուրդը բողոքած է, Տնտեսական խորհո՛ւրդն, որ մնտուկին վիճակը խիստ լաւ գիտէ բնականաբար, և Վարչութիւնն ալ պարտաւոր էր Նախ Նորա կարծիքն առնել։

Գալով կեդրոնական վարժարանի խնդրոյն, ինչպէս անցեալ օրըսինք, ամսական 4000 ղրուշ ծախքով այնպիսի վարժարան մը բանալու ծրագրին մեր խելքը չհասնիր. վասն զի 4000 ղրուշով ոչ թէ Կեդր. վարժարան, այլ և կանոնաւոր Նախակրթական դպրոց մ'անգամ չըկրնար կառավարել։

Ուրեմն տարակոյս չկայ թէ այսպիսի ձեռնարկի մը գլուխ կեցողները՝ կամ կեդրոնական վարժարանի Նկատմամբ գաղափար չունին, կամ գործին մէջ մտնաւոր գխտում մը կեցած լինելու է, որ պարագաներուն Նայելով խիստ հաւանական է, և այս հաւանականութիւնն աւուել իրականութիւն կը գտնէ՝ Ղալաթիոյ հինաւուրց խնդրոյն Նըկատմամբ, որ վերջին օրերս բոլորովին տարբեր կերպարան մ'առած է։

Ուսումնական խորհուրդը լաւագոյն և ազգօգուտ գործ մը կատարած կը լինէր, եթէ ուսմանց ընթացքը միակերպ դրութեան վերածէր, որովհետև մեր Ազգին համար ամեն բանէ աւելի գաղափարաց չինութիւն միութիւն և ընդհանրացում հարկաւոր է, որ տարակոյս չկայ թէ դաստիարակութեան միակերպ դրութեամբ կրնայ յառաջ գալ։

Ահա այս կարեւոր և կենսական խնդրոյն վրայ կը հրաւիրեմք ամեն ձեռնհաս ազգայնոց՝ ինչպէս Նաև Վարչութեան և Ազգային Ժողովոյ խորին ուշադրութիւնը։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Ալպանիական խնդրոյն վրայ դեսպանաց երկրորդ ծանուցագրին տըրուելիք պատասխանն և Վէլի կամ Ցէլի Մէհէմմէտի գործն օրուան ամենէն կարեւոր զբաղմունքն են : Բ. Դրան պատասխանը տակաւին յայտնի չ'է . իսկ Վէլի Մէհէմմէտի գործին վրայ Թօփհանէի զինուորական ատեանն իւր որոշումը պիտի տար : Ռուս լրագրաց խօսքին նայելով, Ցէլի Մէհէմմէտ հարցաքննութեան միջոցին խենդութիւն կեղծած է եղեր, խելագարներու բժիշկ Տօք. Մոնճէրիի վրայ յարձակած, և բերնին եկածն ամեղջփեղ զրուցած է . սակայն բժշկաց մեծագոյն մասը կարծիք յայտնեց թէ յիշեալ մարդասպանը խելագար չ'է : Ռուսիոյ դեսպանական գործակատարն այս դատին երկարաձգուելուն պատճառաւ համբերութիւնը հատնելով, զինուորական ատեանի նախագահին նամակ մը գրած է, որոյ դէմ Հօպարթ փաշա, որ վերոյիշեալ ատեանին անդամ է, բողոքեր է, յայտարարելով թէ ատեանին դատաւորները տալու միջոցին Ռուսական գործակատարին այս վարմունքն ապօրինաւոր ճնշում մ'է :

Սակայն Վէլի Մէհէմմէտի խնդիրը քաղաքական կարեւորութիւն չ'ունի, և հարկաւ ըստ արդարութեան և օրինաց պիտի լուծուի . միայն թէ դէպքը հէս դիւանագիտական կերպարանք առած է, կ'ըսուի թէ Ռուսիոյ նոր դեսպան Պ. Նովիքով Մոսկուայէն մեկնած է, բայց քանի մ'օր Օտէսա պիտի մընայ եղեր մինչեւ որ այս գործը վերջանայ : Զինուորական ատեանն հարկաւ իւր պարտքը պիտի կատարէ, և այսպիսի սխալ դէպքի մ'այսչափ դեսպանական կարեւորութիւն տալն անգամ աւելորդ էր, եթէ Ռուսիա վստահութիւն ունենար որ գործն ըստ արդարութեան պիտի լուծուի : Ռուսիա այս պարագայէն գոհութեամբ առիթ քաղած կ'երեւի քաղաքական հետեւութիւններ հանելու . ահաւասիկ մարդասպան մը որ Ռուսիոյ դեսպանատան զինուորական կցորդն սպաննելէ ետեւ խենդութեան պատճառանօք մահուան դատակնիքէ ազատելու հաւանականութիւնը կը տեսնուի . այս առիթը կրնար Բեդըրսպուրկի արքունեաց ծառայել Օսմանեան դատարաններն ամբաստանելու համար և այս ամբաստանութիւնն ամենայն ազդուութեամբ 'ի գործ դրուած կ'երեւի : Անշուշտ այս պատճառաւ է որ Ռուսիոյ դեսպանական գործակատարը ճնշում կ'ընէ, որպէս զի ցուցունէ թէ առանց անոր արդարութիւնն 'ի գործ դնել անկարելի պիտի լինէր : Այս նկատմամբ Հօպարթ փաշայի բողոքը խիստ իրաւացի է, քանզի Ռուսական գործակատարին ճնշումը զինուորական ատեանին տալիք դատավճռոյն բոլոր արժէքը վերցնելու նպատակ ունի :

Բաղձալի էր որ Ռուսիա մի և նոյն ճնշումն 'ի գործ դնէր Պուլղարիոյ իշխանութեանց և դատարանաց վրայ, որք իսլամաց դէմ այնչափ անիրաւութիւն և զրկանք 'ի գործ կը դնեն : Պուլղարիոյ երեսփոխանաց ժողովէն իշխանին ներկայացեալ ուղերձին մէջ կ'ըսուի թէ ձեռք առնուած միջոցներն ընդհուպ վերջ պիտի տան Թուրքաց աւազակութեան : Ի՞նչ են արդեօք այս միջոցները . Պուլղար ոստիկանք Թուրք գիւղայիններու վրայ կը յարձակին և իրենց ձեռքն անցած խեղճ մարդիկը կապելով քաղաքները կը տանին, ուր բանտարկութեան կ'ենթարկեն զանոնք : Հետեւաբար Պուլղարիոյ իսլամ բնակիչք սարսափահար եղած են, գաղթականութիւնը նոր շարժում մ'առած է : Իրաց այս վիճակին վրայ Եւրոպիոյ ուշադրութիւնն հրաւիրելու համար՝ Բ. Դուռը մարտի 26 ին իւր դեսպանաց ուղղեալ նոր շրջաբերական մը ղըրկեց, որուն կցած է Քիւսթէնտիլի իսլամ բնակչաց մի աղերսագիրը : Քիւսթէնտիլցի իսլամք կը գանգա-

տին թէ իրենց ստուերը վարելու չեն կրնար երթալ, թէ իրենց կալուածներուն մերձենալու անգամ արտօնութիւն չունին : Իրենք կուզեն կալուածները վաճառել և գաղթել սակայն իրենց սեփականութիւնը Պուլղարաց կողմէն գրաւուած է : Ըստ Պէրլինի դաշնագրին 12 յօդուածոյն, իսլամաց կալուածական և ուրիշ իրաւունքն ապահովեալ էր, և խառն յանձնաժողով մը պիտի կազմուէր՝ մինչեւ երկու տարի իսլամաց կալուածական խնդիրները կարգադրելու համար : Երկու տարի է որ դաշնագիրը կնքուած է, բայց յիշեալ յանձնաժողովը դեռ գործի սկսած չէ, և Սօֆիայի Օսմանեան Քօմիսէր Նիհատ փաշային բոլոր ջանքն 'ի զուր եղած է յանձնաժողովը կազմելով գործի սկսելու համար : Ահաւասիկ Սլաւեան քաղաքականութեան մի օրինակն : "Արեւելեան Քրիստոնէից փրկութիւնը", որուն համար Ռուսիա անցեալ պատերազմը բացած էր, ուրիշ բան չէ եղեր, բայց եթէ զինու զօրութեամբ Օսմանեան վարչութիւնը բառնալ Եւրոպական Թուրքիոյ մէկ մեծ մասին մէջէն, և իսլամաց իշխանութեան հետ անոնց անհատական և կալուածական իրաւունքն իսկ Ռուսիոյ արբանեակ Պուլղարաց տալ : Բայց այսպիսի անիրաւութիւն մը Թուրքիոյ մնացեալ Քրիստոնէից մեծ վընաս կուտայ եղեր, որո՞ւ հոգ. բաւական է որ Ռուսիոյ աշխարհակալութիւնն առաջ երթայ : Քրիստոնեաները պարզ պատրուակ մ'են Սլաւեան տիրապետութեան :

ՏԱՐՈՆ ԵՒ ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆ

Մուշ հաստատեալ Կ. Պօլսեցի պատուաւոր վաճառական մը, Յակոբ Էֆէնտի Տէրունեան, Մասիսի շաբաթ աւուր թուով հրատարակեալ նամակի մը մէջ կը հերքէ այն լուրերն՝ որք վերջերս Մուշէն եկած էին տեղւոյն և շրջակայից գիւղօրայց զարգացեալ վիճակին վրայ, և պահ մ'ուրախութիւն պատճառած էին Տարօնոյ բուն կացութեան անտեղեակ եղող ազգասիրաց : Խընդրոյն պարագայներն ինչ որ ալ լինին, յարգոյ նամակագրին իրաւունք ունէր գիտելու թէ վերջերս Մուշէն տեղեկութիւն ղրկող այլ և այլ նամակագրեր, գործոյ վիճակը վարդագոյն ներկայացնելով, իրենց հիւանդութիւնը բժշկէն ծածկողներու ընթացքը բռնած են : Իրողութիւնն այս է որ Տարօնի վիճակըն՝ ամեն տեսակէտով՝ ճշմարիտ վէրք մ'է ամեն անոնց սրտին մէջ, որք Հայաստանի ներկային և ապագային վրայ կը խորհին : Տարօն յայսըմ մեծ տարբերութիւն մը չունի Վասպուրականէն, և Վանայ ծովուն երկու կողման վրայ տարածուող հայկական այս երկու ընդարձակ և պատմական յիշատակօք լի գաւառները՝ բարոյապէս և նիւթապէս ամենաթշուառ վիճակի մէջ են դարերէ ի վեր և մանաւանդ այժմ : Մշոյ գաւառն, իւր շրջակայիւք, 150,000 Հայոց հայրենիքն է . նոյնչափ Հայ կը գտնուի նաև Վասպուրականի կողմն . բայց արդ. Վանայ և Բաղիշու նահանգաց այս 300 հազար Հայերն՝ աշխարհի երեսը գտնուող բոլոր Հայոց թերեւս ամենէն թշուառ մասը կը կազմեն : Հոն է ամենասարսափելի աղքատութիւն . հոն է բարոյական և նիւթական ամենէն սոսկալի վիճակ, թէև հոն Հայոց բազմութիւնն յոյժ մեծ է . հոն է, ի վեր քան զամենայն, ամենախորին ագիտութիւն, որ Տարօնի և Վասպուրականի Հայ ժողովրդեան բոլոր թշուառութեանց եթէ ոչ միակ՝ գէթ գլխաւոր պատճառն է : Վասպուրական աղետալի սովու մը ճիրաններուն մէջ կը հեծէ, այսինքն թշուառութեան բաժակը ցմրուրն կը քամէ այժմ, և այս ազգային աղետն անշուշտ բոլոր միւսները կը մոռցունէ . բայց վերջապէս, սովը դիպուածական չարիք մ'է, և Վասպուրական, ինչպէս նաև Տարօն մնայուն ու դարաւոր չարիքներ ունին, և երբ վայրկենական աղէտներ կը յուզեն, կը ցնցեն զմեզ, լաւ է խորհիլ նաև տեւական աղէտներուն վրայ :

Տգիտութիւն կ'ըսեմք և կ'անցնիմք կ'երթամք . դաստիարակութիւն կ'ըսեմք և Օֆէնպախի երաժշտութիւն կը թուի մեզ .— Թերեւս այնչափ ալ չգրգռեր մեր հետաքրքրութիւնը : Տակաւին ըստ բաւականին չէ հասկցուած թէ երբ "դաստիարակութիւնը բոլոր ազգին և մանաւանդ Հայաստանի Հայոց փրկութեան միակ միջոցն է" կ'ըսեմք, հասարակ խօսք մը չէ որ կ'ընեմք, չփորձուած առած մը չէ որ կը կրկնեմք : Կրթութիւնը զարդ մը չէ, այլ անհրաժեշտ պէտք մը, մանաւանդ քանի որ խօսքն Հայաստանի ազգային և հետեւաբար տկար ժողովրդեան վրայ է : Կրթութիւնը վերացեալ բան մը չէ, այլ նիւթական ամենամեծ զօրութեանց հաւասար զգալի զօրութիւն մը, մանաւանդ քանի որ մեր առջեւ ունիմք այնպիսի ժողովուրդ մը, որ իւր իրաւանց անտեղեակ լինելով, կամ իւր իրաւունքները պաշտպանելու միջոցները չգիտնալով, ամեն օր հազար տեսակ կեղեքմանց ենթակայ կը լինի : Ժամանակ է ճանչելու թէ Հայաստանի Հայոց Քրդաց մէջ կամ Քրդաց մօտ բնակիլը, կամ յոռի պաշտօնատարաց վարչութեան ներքեւ գտնուիլը չէ միայն որ թըշուառ կ'ընէ զիրենք, այլ՝ իրենց տգիտութիւնը մեծ տկարութիւն մ'է, և այդ տկարութիւնն է որ իրենց հարստահարչաց զօրութիւն կուտայ : Երբ իրաց բուն վիճակն այսպէս է, ամեն Հայ կրնայ հասկնալ թէ Հայաստանի փրկութիւնը մի միայն պաշտօնական և քաղաքային բարենորոգումներէն սպասել՝ ո՛չ միայն աններելի միամտութիւն է, այլ և աղետալի սխալ մը : Մեք մինչեւ ցարդ այդ սխալը գործեցինք . բայց երբ ուղղակի և անուղղակի լուսաւորութեան նշոյլ մը կարենայ գաւառին մէջ Հայ ժողովրդեան մեծ զօրութիւն տալն և կարգ մը հարստահարութիւններ անհնար ընելը տեսնեմք, ժամանակ է խորհելու թէ այն արդիւնքը միւս գաւառաց մէջ ալ ձեռք չկրնա՞ր բերուիլ, և թէ այսպէս մեք մեզնէ մեծ քայլ մը չե՞մք կրնար առնել դէպ ի բարւոքումն մեր Հայաստանի ազգայնոյ վիճակին :

Մինչեւ ցարդ, Հայաստանի ժողովրդեան լուսաւորման և այսպէս զօրացման համար Կ. Պօլսոյ Հայոց կողմէն եղած ձեռնարկներն զգալի արդիւնք մը չեն ունեցած : Հայաստանի մէջ կրթութիւն ծաւալելու գործը բարձրագոյն դպրոցներ բանալու չափ դժուարութիւններ չը ներկայացներ . այդ խեղճ գիւղացւոց համար տարրական դաստիարակութիւն մը թերեւս աւելի բարիք կ'արտադրէ, քան որչափ մայրաքաղաքիս մէջ բարձրագոյն ուսումներէ կրնամք սպասել . և յիրաւի, աւելի գործնական օգուտ կայ ընկերական կրթութիւն ստացած ամբողջ ժողովուրդ մ'ունենալու մէջ, քան թէ բարձր գիտութիւններ ուսած մի քանի երիտասարդներ : Բայց մեք անհոգ գտնուած եմք ճիշդ այդ նախնական կրթութեան տալու մասին : Այլ և այլ ժամանակներ Կ. Պօլսէն Հայաստան և ի մասնաւորի Տարօն և Վասպուրական ղրկուած առաջնորդք և փոխ-առաջնորդք իրենց կոչման արժանի մարդիկ չեն եղած, և՝ ինչպէս նախընթաց յօդուածի մը մէջ ըսինք, գաւառական յառաջդիմութեան համար առաջնորդաց նախաձեռնութիւնն և անձնական գործունէութիւնն էական պայման լինելով, ժողովրդական կրթութիւնը քայլ մ'անգամ չէ առած այդ ընդարձակ գաւառաց մէջ : Այս առաջնորդք, փոխ-առաջնորդք և վանահարք՝ ըստ մեծի մասին տգէտ կամ չար կամ թոյլ եկեղեցականներ եղած են, և աննախանձելի համբաւ ստացած են իրենց փորերը պարարելու մասին ցուցած յաջողակութեամբ : Այս մարդիկ բնաւ հոգ չէին ըներ իրենց վիճակաց մէջ գըտնուող դպրոցներն յառաջ տանելու, և յաճախ իրենց անձնական կրից կը զոհէին զանոնք . իսկ նոր դպրոցներ բանալու բոլորովին անփոյթ կը գըտնուէին : Գիւղերը դպրոց բանալ և գեղացւոց առողջ թէև պարզ դաստիարակութիւն մը տալ մեծ ծախքի կարօտ չէր . բայց իրենք նախապատիւ կը համարէին Շարական երգել, Սաղմոս կարդալ և միաբանական քարոզներ տալով ժողովուրդն աւելի կուրցնել, քան թէ լուսաւորութիւն տարածել : Այս կարգի առաջնորդք, փոխ-առաջնորդք և վանահարք, ազգային յառաջդիմութեան չնպաստելէ զատ, գըրեթէ միշտ ալ կուսային՝ երբ սրբազան բեմին վրայէն կրթութիւնն ու լուսաւորութիւնն իբրև անհաւատութիւն ու ամբարշտութիւն, և ինքնապաշտպանութիւնն իբրև քըրէական յանցանք կը հռչակէին, երբ Քրդաց հարստահարութիւնները Հայոց ազգին մեղքերուն արդար պատիժը կը համարէին, և իրենց ներկայ չարեաց դարման խընդրող տկար ժողովուրդն ապագայ երջանկութեան մը յուսով միայն կը մխիթարէին ու կ'օրօրէին . . . :

Այո, ի մեծ դժբաղդութիւն ազգիս, Հայաստանի ապագայն այսպիսեաց ձեռքն էր մինչեւ վերջին ժամանակներս, և այժմ իսկ մեր հայրենի գաւառաց ամենամեծ մասին մէջ տարբեր ոգւով եկեղեցական գլուխներ չունիմք : Ազգային երիտասարդութիւնն զգածուեցաւ այս ողբալի վիճակէն, և կրթական ընկերութիւններ կազմելով, Հայաստանի Հայուն օգնութեան ձեռք կարկառել փութաց : Գիտնալով որ ամեն յառաջդիմական ձեռնարկ ի սկզբան տկար կը լինի հարկաւ, մեք չէինք և չեմք անոնցմէ, որք վհատեցուցիչ խօսքերով արդեւք կը հանեն այս ընկերութեանց ազատ գործունէութեան : Ընդհակառակն, միշտ ջանացած եմք ազգին համակրութիւնն ու քաջալերութիւնն հրաւիրել անոնց վրայ, և գոնէ Վասպուրականի կողմը լաւ սկզբնաւորութիւն մը լինելը տեսնելով, ուրախ եղած եմք : Բայց այս ընկերութեանց ապագայ զարգացման համար իրենց միացումն անհրաժեշտ էր, ըստ որում միայն այդ միջոցաւ իրենց տնտեսութեան և միօրինակ գործունէութեան երաշխաւորութիւն կըրնային տալ : Դժբաղդաբար, այս միացման գործը ցաւալի կնճռոյ և յապաղմանց կը հանդիպի, և ազգն, սպասելով որ նոքա միանան, ի հարկէ ոչ ևս կը քաջալերէ զանոնք :

Ահա այսպէս կ'աշխատիմք մեք Հայաստանի ժողովրդեան լուսաւորմանը, մինչեւ անգամ՝ այդ լուսաւորման նիւթական և բարոյական անհրաժեշտ հարկն և տեւական օգուտը ճանչելէն յետոյ : Լաւ կղեր և լաւ դպրոցներ՝ Հայաստանի ժողովրդեան փրկութեան գործը մեծապէս պիտի դիւրացնեն . դժբաղդաբար, մեր կղերն, և մանաւանդ Հայաստանի գաւառաց հայ կղերն ըստ մեծի մասին տգէտ և ապիկար եկեղեցականներէ միայն կը բաղկանայ, և բոլոր Հայաստանի մէջ առողջ ուսում աւանդող դպրոցները մատներով ցուցնելու չափ հազուագիւտ են :

Այս ցաւալի իրողութիւնք լըրջօրէն ուշադրութեան առնելիք նիւթեր են : Ազգային փրկութիւնը լոկ խօսքով չկրնար ի գլուխ հանուիլ, և դուրսէն եկող օգնութեանց վրայ չափաւոր հաւատք մը միայն կրնամք ունենալ : Երբ կը տեսնեմք որ այնպիսի վարչական բարենորոգումներ, որք առանց մեծ դժուարութեան կրնային մինչեւ ցարդ կատարուիլ և չեն կատարուիր, իսկ գաւառական ժողովուրդը մեծապէս կը նեղուի արդի զեղծումներէն, իրաւամբ կը սպառնիմք՝ բայց արդեօք կը մտածե՞մք թէ մեք ևս ազգային և ներքին բարենորոգումներ ունիմք, զորս առանց մեծ անհանգստութեան կրնայինք և տակաւին կրնամք կատարել, և սակայն բոլորովին անտարբեր կը գտնուիմք, կամ վերջին ծայր թուլութեամբ կը գործեմք : Արդեօք կը մտածե՞մք թէ մեք իսկ մեր սահմանաւոր շրջանակին մէջ մեր զեղծումներն ունիմք, որք կրնան բարենորոգուիլ, և չեն բարենորոգուիր . մեք ալ մեր թերութիւններն ունիմք, որոց վերջ չեմք տար . պակասներ ունիմք, զորս չեմք լըրացներ : Արդ, մինչեւ որ չզգամք զանոնք, — մինչեւ որ վարչութիւնն և ազգին կարող դասերը ձեռք ձեռքի տալով չաշխատին այս ազգային բարենորոգմանց գործադրութեան, մինչեւ որ մեր ազգային ընկերութիւնք աւելի լուրջ կերպիւ չըմբռնեն իրենց վրայ ծանրացող պատասխանատուութիւնը, մինչեւ որ լուսամիտ, բանիբուն և ազգասէր առաջնորդներ չղրկուին Հայաստան, մինչեւ որ կղերին մտաւոր և բարոյական վիճակը չբարւոքի, և այս և նմանօրինակ ներքին բարենորոգմանց իրացման համար մինչեւ որ բոլորովին նոր հոսանք մը չցուցուի, — փրկութիւն և յառաջդիմութիւն ունայն խօսքեր են միայն : Այս է մեր համոզումն, և մեր բոլոր տկարութեամբն հանդերձ պիտի փորձեմք ջատագովել այս ճշմարտութիւնները : Բ.

ՀԱՆԴՈՒՑԵԱԼ ՄԻՔԱՅԷԼ Մ. ՄԻԱՆՍԱՐԵԱՆՑ

Աթէնէօմ անուն Անգղիոյ գրական թերթն հետեւեալ ծանօթութիւնն հրատարակած է Միքայէլ Միանսարեանցի վրայ :

«Ռուսիոյ մէջ հեղինակները շատ անգամ վաղամեռիկ կը լինին և իրենց գործը թերի կը թողուն : Ասոր մի օրինակը կը տեսնուի ապրիլի 5/17ին հմուտ Հայ հեղինակի մը մահուամբ, Միքայէլ Մեսրոպովիչ Միանսարօֆի, որ 51 տարուան հասակին մէջ մեռեր է, և որոյ գըլխաւոր աշխատութեան միայն առաջին հատորը հրատարակուած է : Միքայէլ Միանսարօֆ Տփղիս ծընած էր, և նախ Լազարեան Արեւելեան լեզուաց ճեմարանը կըրթութիւն առած, յետոյ Մոսկուայի համալսարանը մտնելով 1851 ին համալսարանական աստիճան ընդունած էր :

«Միքայէլ Միանսարօֆ զինուորական պաշտօնի մտաւ, և Գրիմի պատերազմին, Արեւմտեան Կովկասու հնազանդութեան և Բօյնիոյ ապստամբութեան բարձման մասնակցեցաւ : Գիրքերու և մանաւանդ Կովկասի վերաբերեալ գըրական աշխատութեամբք զբաղեցաւ, Գաղղիերէն և ուրիշ գործեր Հայերէնի թարգմանեց, երգերու և առածներու հաւաքածոյ մը հրատարակեց, ինչպէս նաև Հայ դպրոցաց համար Ռուս դրականութեան մի ծրագիրն : Իւր գլխաւոր գործն է Կովկասեան և Անդրկովկասեան գրագիտութեան անուն գիրքը, որոյ առաջին հատորը 1874-75 ին հրատարակեցաւ 'ի Բեդըրսպուրկ : Այս հատորին մէջ նշանակուած գրեանց և յօդուածոց թիւն է 4840 : Յառաջաբանը և ծանօթութեանց մեծ մասը Գաղղիերէն և Ռուսերէն լեզուաւ է : »

ԼՈՐԻՍ ՄԵԼԻՔՈՎ

Ռուսիոյ գերագոյն յանձնաժողովին նախագահ Լորիս Մէլիքով զօրավարն այլ և այլ քաղաքական կասկածանաց կամ թեթեւ յանցանաց համար բանտարկեալ վեց հազար անձանց ազատութիւն տուաւ : Իւր անուանման ժամանակ եղած յոյսերն իրականութիւն կը գըտնեն . մեղմ և ճարտար ընթացք մը բռնելով ամեն կողմի շահած է, և մեծ յաջողութիւն կ'ունենայ իւր փափուկ պաշտօնին մէջ :

Ռուսիոյ կայսրը միշտ նոր պաշտօններ կը յանձնէ Լօրիս Մելիքով զօրավարին։ Արդէն կէս երկոտասնեակ պաշտօն ունէր, և երէկ եկած հեռագրական լրագրաց մէջ կը տեսնեմք որ Նախընթաց շաբթու մէջ Հայազգի զօրավարը Շուշայի (Ռուսական Հայաստան) Խաղախաց գնդին պատուակալ հրամանատար անուանուեր է։

ԱԶԳԱՆՈՒԷՐ ՀԱՅՈՒՀԵԱՑ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Առ Մեծապատիւ Պետրոս Էֆէնտի Մխաքեան Ատենապետ Գործադիր մասնախմբի պարահանդէսին, որ ի նպաստ Ազգանուէր Հայուհեաց ընկերութեան և սովելոց Ասիոյ.

... Տէր.

Այն անձնուիրական անդուլ ջանքերն ու աշխատութիւն, զորս չը խնայեցիք ընկերութեանս յառաջադիմութեան նկատմամբ ՚ի նըպաստ իւր և սովելոց տրուած պարահանդէսին առթիւ, ո՛րքան երախտագիտութեամբ կը ձեռն ընդհանուր ժողովս, որ ո՛րքան կուրախանայ Ձեր միջոցաւ ընկերութեանս վայելած յաջողութեան նկատմամբ, ո՛րքան կը յարգէ Ձեր լուսաւոր գաղափարներն ու ազնիւ զգացումներ, որովք ճանչնալով իգական սեռի դաստիարակութեան անհրաժեշտ պէտքը, և զգալով սովեալ աղէտից մաշուած մեր հայրենակցաց տառապանաց դառնութիւնը, ամեն օգնութիւն ընծայեցիք նոցա փրկութեան միջոցներ հայթայթելու համար։

Մեծապատիւ Տէր, անհուն է մեր երախտագիտութիւնն առ Ձեզ և առ ամենայն անդամս Պատ. մասնախմբին, մանաւորապէս Մամիկոնեան, Գիլլըրեան, Հէքիմեան, Զարազլեան, Այվազեան, Հաճեան, Սէրվէրեան, Ֆրանկիւլեան, Տիրան Մխաքեան և Լևոն Արթինօֆ Մեծ. Էֆէնտիներու, որոց մեր շնորհակալեաց հաւաստին մատուցանելնիդ կը խնդրեմք։

Բարերարաց յիշատակն օրհնել բնական օրէնք մի է։

Թոյլ տուէք մեզ ուրեմն խառնել մեր երախտագիտութեան ձայնը Հայաստանի մանկանց շնորհապարտ զգացմանց հետ և փառաւորել Ձեր վեհ անունները։

Մնամք յարգանօք
ի դիմաց Ազգանուէր Հայուհեաց ընկերութեան
Ընդհ. ժողովոյ

Ատենադպիր — Ատենապետ
Զապէլ Խանճեան(?) — Եւփիմէ Մեսրոպեան(?)

17/29 ապրիլ 1880

Յ. Գ. Հաճիլէք, Խմբագիր Տէր, հրատարակել ներկայս Ձեր պատուական Թերթին մէջ, ընդունելով կանխաւ մեր խորին շնորհակալիքը։

Նոյն

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Նորայրի Գաղղիերէն—Հայերէն բառարանին տպագրութիւնն սկսած է. առաջին և երկրորդ Թերթերն հրատարակեցան։ Առ այժմ կանոնաւոր կերպով շաբաթը մէկ Թերթ պիտի ելնէ. իւրաքանչիւր Թերթի գինն է 60 փարա արծաթ։ Գլխաւոր մթերանոցն է Ֆրէնկեան գրավաճառանոցը, Ուզուն Չարշը, Թիւ 362. կը գտնուի նաև ամեն Հայ գրավաճառաց քով, Արշակ Եֆէնտիի Թղթավաճառանոցը ի Գալաթիա, և Վալոյի քով ի Մեծ-փողոցն Բերայի։

ԿՐԹԱԿԱՆ

—

ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ

Ընդհանուր ժողովի Մեսրոպեան Վարժարանաց Խորհրդոյ(?)

ԵՒ

Առաջարկութիւնք Ազգ. վարժարանաց ընդհանուր բարեկարգութեան համար

(Շար. տես Թիւ 2605)

Հարցում հինգերորդ

Վարժարանները անկախ տեսչութեանց յանձնելը կընայ օգտակար ըլլալ, բայց ա՛նպէսի պայմաններով որոց գործադրութիւնը դըժբախտաբար անկարելի է մեր ներկայ հանգամանաց մէջ։ Այդ պայմաններն են։

Ա. Ուսումնական խորհուրդը պէտք է վարժարանին առարկաները որոշէ և ուսմանց ընթացքը գծէ.

Բ. Համարատուութեան և համարառութեան եղանակը յատուկ կանոնադրութեամբ ճշդիւ սահմանէ։

Գ. Հսկող մարմին մը կարգէ իրեն Թաղական խորհրդոյ ընտրութեամբ։

Դ. Թաղ. Խորհրդին անկախ տեսչութեան վճարելիք գումարը որոշէ և ապահովէ։

Ե. Թոշակաց բաշխման եղանակը, առարկաներն ու քանակութիւնը որոշէ։

Զ. Թաղին աղքատ մանկանց կըրթութիւնը ապահովէ։

Անկախ տեսչութեան խնդիրը կարծեմ իճառիէի մէջ ծագում առած է։ Արդ, Թաղը եկեղեցի չունի, Գուլիւնճուքի եկեղեցին վըճարած փոքրիկ գումարին ու Թոշակներէ գոյացած դրամին վարժարանին ծախքերը չեն գոցուիր։ Թաղը թէև մայրաքաղաքիս հարուստ Թաղերէն մին է, բայց այսու ամենայնիւ իր վարժարանին ծախքը չհոգար։ Այս խոզութիւնը չշահելի կերպով կը հաստատէ մեր Նախընթաց պատասխանին մէջ բռածը թէ աղքատ մանկանց կըրթութեանը յատկացած դրամին մէկ մասը ունեւորներուն կանցնի, վասն զի, ինչպէս կը տեսնենք, երբ վարժարանը Թաղական մնտակէն նպաստ չունի, բոլոր ունեւորներուն մէկէն վճարած դրամը իրենց իսկ զաւակաց կրթութեանը չբաւեր։ Եւ ի՞նչ կըլլայ հետեւանքը.— Թաղ. Խորհուրդը փոխանակ Թոշակներէ գոյացած դրամին համեմատ ծախք ընելու և ծնողաց ալ յայտնելու թէ իրենց տուած դրամովը աւելի աւելի բան ընել կարելի չէ, աւելորդ ծախքեր կ՚ընէ եկամուտը չափնելու յուսով, և չյաջողիր. ամենուրով պաշտօնէից ամսականները անվճար կը մնան, վարժարանը կը խանգարի, պարտքը կը դիզուի, զոր վճարելու համար ուրիշ միջոց չգտնար՝ բայց եթէ պահանջ ունեցող պաշտօնեաները ծեծել. դասատուներ կայ տակաւին, խեղճ մնտաւաններ՝ որ 4–500 ղրուշ կը պահանջէ ցարդ՝ կը ծեծուի, եւն։

Թաղ. Խորհուրդը տեսնելով որ այդ հերոսական միջոցաւ ալ պարտքերէն չաղատիր և իր վարժարանը չկրնար պահել, խորհուրդ կը յղանայ անկախ տեսչութեան յանձնել զայն, այսինքն բեռը վրայէն նետել, կամ ինչպէս ռամկօրէն կըսուի, աչքէ ալ աղատիլ, աչքի ցաւէ ալ։

Ուրիշ ազգաց մէջ ալ այս անկախ տեսչութեանց խնդրոյն նման խնդիր կա՞յ և ինչպէս լուծուած է։— Զուիցերիի, Գերմանիոյ և Գաղղիոյ մէջ եթէ Թաղ մը վարժարան չունի կամ ունենալ չկրնար, կրնայ իր մէջ գտնուած մասնաւոր վարժարան մը՝ իբրև Թաղային վարժարան ընդունիլ, այսինքն անոր հետ պայմանի մտնել և պէտք եղած դրամական նպաստը տալ անոր, որպէս զի Թաղին աղքատ կամ ամբողջ Թոշակ վճարելու անկարող աշակերտներն ալ հոն կրթուին։ Մասնաւոր վարժարանը, պարտաւոր է օրինաց պահանջած հանգամանքները ունենալ և անոր տրամադրած պայմաններուն հնազանդիլ։ Աղբիւրներ չունինք ձեռքերնիս տակ և չենք յիշեր թէ բուն Թաղային վարժարանները իճառիէի վարժարանին պէս անկախ մասնաւոր տեսչութեանց յանձնուա՞ծ են թէ ՚ոչ, բայց այս հաստատ գիտենք նախ թէ այն երկիրներուն մէջ՝ ուր բանաւոր օրէնք կը տիրէ և ոչ թէ անօրէնութիւն, տգիտութիւն և անձնական կիրք ու հաճոյք, չկըրնար այդպիսի կարգադրութիւն անդի ունենալ առանց վերը ցուցուած պայմաններուն։ Երկրորդ՝ չկայ քաղաքակիրթ երկիր մը, ուր մասնաւորաց գործունէութիւնը կամ ձեռնարկութիւնները փոխանակ գործունէութեան կամ ձեռնարկութեանց տեղը կրցած ըլլան բռնել, մանաւանդ ազգային կրթութեան մէջ։ Անգլիա՝ ուր անհատական և ժողովրդային ինքնագործունէութիւնը շատ զարգացած է, ազգային կրթութեան գործը մասնաւոր անձանց և ընկերութեանց—ընկերութիւնք՝ որ հազարաւոր վարժարաններու տէր են— ձեռքն է։ Սակայն վերջին տարիները Անգլիոյ կառավարութիւնը մեծ անձկութեամբ տեսաւ որ իր ժողովրդեան կրթութիւնը համեմատաբար նուաղ առաջ գացած է քան թէ այն երկիրներուն մէջ ուր ազգային ընդհանուր կրթութիւնը կառավարութեանց ձեռքն է։ Այժմ Անգլիոյ կառավարութիւնը ամեն ջանք և միջոց ի գործ կը դնէ ժողովրդեան կրթութեան գլուխն անցնելու, ամեն տեղ դպրոցներ բանալով, մասնաւոր և ընկերութեանց վարժարանները իր հսկողութեանը տակ առնելով, եւն։

Հարցում վեցերորդ.

Նախընթաց հինգ հարցմանց պատասխաններուն և տեղեկագրիս ընթացքին մէջ բացատրուած միջոցներէն զատ՝ հետեւեալներն են մեր Թաղային վարժարանները վերըր իշատէ(?) բարեկարգելու համար պէտք եղած միջոցները.

Ա. Ազգային կրթութեան օրէնք հաստատել և ազգային վարժարանաց առարկաները սահմանել.

Բ. Ուսմանց մանրամասն ծրագիրներ պատրաստել զանազան աստիճանի վարժարանաց համար, հրատարակել և անոնց գործադրութեանը վրայ հսկել կանոնաւոր եղանակաւ.

Գ. Վարժարանաց կազմակերպութեան և դաստիարակութեան եղանակներուն վրայ ընդարձակ հրահանգներ հրատարակել.

Դ. Գէթ Պոլսոյ մէջ մանկավարժութեան դասախօսութիւնք հաստատել և պարտաւորել Ազգ. վարժարանաց դաստիարակները դասախօսութեանց ներկայ գտնուելու, զոր օրինակ Դշի և Շբթ կէս օրէն ետք, և նոյն միջոցին ազգային վարժարանաց ծաղկոցներու և նախակրթարաններու աշակերտները արձակել.

Ե. Ազգ. կրթութեան ընդհանուր տեսուչ մը և անոր արատաղբեալ այցելու տեսուչներ կարգել, թէ Պոլսոյ և թէ գաւառաց համար։

Ասոնք են ահա ազգային կրթութեան բարւոքմանը համար պէտք եղած գլխաւոր միջոցները։ Պիտի առարկուի մեզ անշուշտ թէ այդ միջոցները անգործադրելի կամ ֆերմանական միջոցներ են, վասն զի դրամով կըլլան, և մենք դրամ չունինք։ Ֆրանսայի կայսերական կառավարութիւնն ալ ճիշդ նոյն առարկութիւնը կընէր՝ երբ ազգային լուսաւորութեան պաշտօնեայն ազգային կրթութեան բարւոքմանը համար դրամ կը պահանջէր։ Քանի մը տարի յետոյ նոյն Ֆրանսան մէկ երկու միլիար դաշ. պատերազմի համար, հինգ միլիար՝ պատերազմէն ազատելու համար և մէկ երկու հարիւր հազար մարդ՝ պատերազմի դաշտին վրայ զոհ բերելու համար։ Սատակ կար և շատ կար. այնչափ շատ որ յիշեալ միլիարները վճարելէ ետք անգամ մեծ գումարներ կը գտնէն այժմ ազգային կրթութեան համար, որովհետև անոր կարևորութիւնը կըզգան։ Իսկ Ֆրանսայի կառավարութիւնը պէտք եղած կարևորութիւնը չէր տար կամ չէր ուզեր տալ ազգային կրթութեան։ Ուրեմն եկած ատեն «սատակ չկայ» ըսելու զըրուցթիւնը ոչ նոր է, ոչ ալ Հայերը հընարած են. այդ զրուցթիւնը այն օրէն ծագում առած է, յորմէ հետէ մասնաւորաց շահերը սիրեր են հանրականց շահերու դէմ պատերազմիլ, խաւարը սիրեր է լոյսէն վախնալ այսինքն ագիտութիւնը գիտութենէն։

Մնացեալն հետևեալ Թուով

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՍՈՎԸ

—

ԿԵԴՐ. ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎ ՍՈՎԵԼՈՑ

... Խմբագրապետ Տէր.

Կարնոյ Ազգային վարժարանի Ուսանողք, իւրեանց հայրենակից Թշուառ եղբարց և քերց սովատանջ վիճակի որ ըստ օրէ ծանրանալն տեսնելով, ի խոր խոցեալ կարեկցիր, փութացած են իւրեանց մէջ հանգանակութիւն մի բանալ և հաւաքելով 9 3/4 Օսմ. ոսկի և 68 3/4 արծաթ մէճիտ գումար մի յանձնած են Կարնոյ Սովելոց Յանձնաժողովոյն՝ ի դարման աղէտից իւրեանց եղբարց։

Կեդր. Յանձնաժողովս, իւր սրտագին շնորհակալութիւնները մատուցանելով յիշեալ վարժարանի ազնիւ ուսանողաց, ի քաջալերութիւն՝ կը խնդրէ, խմբագրապետ Տէր, որ բարեհաճիք Ձեր պատուական լրագրոյն յառաջիկայ Թերթին մէջ հրատարակել նուիրատուաց ցուցակն, և միանգամայն ի դիմաց նոյն ուսանողաց, «հրաւէր գթութեան» առ համօրէն համազգի ուսանողս գրեալ ուղերձն՝ որ մի մեծ ապացոյց է մանկանց մասց կրթութեան և սրտի փափուկ զգացմանց։

Մնամք յարգանօք
ի դիմաց Սովելոց խնամոց
Կեդր. Յանձնաժողովոյ.

Ատենադպիր — Ատենապետ
Գէորգ Թ. Շահեան(?) — Մերովբէ Կէօլէճեան(?)

1880 Ապրիլ 3.
Գատըքէօյ

ՀՐԱՒԷՐ ԳԹՈՒԹԵԱՆ

Առ համայն ուսանող եղբարս և քոյրս

Դարերէ ՚ի վեր բաղդի դառն հարուածները՝ մեր տարաբաղդ հայրենիքը Թշուառութեան «նաւոխը» հասուցած լին։ Ո՛հ, կարծեա թէ այսչափը հերիք չէր, և ահա այս տարի հեգ մարդկութիւնը ջնջող պատուհասներէն մեծը աւելցած է մեր դժբաղդ Ազգին կրած տառապանաց ու հեծութեանց վրայ։

Սիրելի եղբա՛րք մեր և քո՛յրք, այս պատուհասը, ինչպէս գիտէք, սովն է, որ աշնանէ ՚ի վեր անլուր չարիք կը գործէ մեր Թշուառ հայրենեաց մէջ։ Առ այս ապա՞րտ է մեզ արդեօք միայն անտարբեր։ Այս ահաւոր սովուն կառապութեան ենթակայ եղողները ո՞չ ապաքէն մեր համարիւն եղբայրներն ու քոյրերն են։ Ի՞նչ պարտիմք ընել ուրեմն. — Գթալ և օգնել անտարակոյս։ Այո՛, Գթալ և Օգնել, ինչպէս կը հրամայեն մեզ խղճի օրէնքը և Աստուածային սոյն վսեմ պատգամը, թէ «Սիրեսցես զընկեր քո իբրև զանձն քո»։ Այն ինչ մեք մեր ծնողաց հետ ի սեղան կը բազմիմք, մեր առջև կուգան առատաբար զանազան խորտիկներ և համադամ կերակուրներ, որոց պատրաստութիւնը կառաւելուն համեղաճաշակ ըմպելիներ. անդին մեզ նման արարածներ, ոչ միայն մեզ նման արարածներ, այլ մեզ համասերունդ եղբայրներ, մի պատառ չո՛ր հացի կը կարօտին, զի սովեա՛լ են։ Այն ինչ մեք Թատրոններու, զուարճ հանդէսներու, ցնծալից տեսարաններու, ծովեզերեայ չքեղ բըքոսավայրերու մէջ հաճոյք և հեշտ կը խորհիմք, ա՛խ, անդին այդ Թշուառներ, որ իւրեանց կենաց մէջ բնաւ հանդիսատ մի օր, խաղաղիկ և երջանիկ մի վայրկեան ունեցած չեն, այսօր անօթութենէ կը տանջուին յոյժ չարաչար։

Եղբա՛րք մեր և քոյրք զգայունք, եկէ՛ք մեզ հետ մի այցելութիւն տանք այդ սորմելոց։ Երկի՞նք, ի՞նչ աղէխարշ տեսարաններ կը ներկայանան մեզ մէն մի քայլափոխի։ Ամեն կողմանէ մի կերկերեալ ձայն կը լսեմք, որ հա՛ց... հա՛ց կը մրմնջէ, իւր ուժով և կարօտութեամբ անուանի Հայաստանցին այլ ևս չեմք զաներ, հացի պակասութենէն քար ուտող դալկահարներ միայն կը տեսնեմք, խողխողելի ուռելով խեղճագար ցնորեալներու միայն կը հանդիպիմք. անթիւ են ծնողակորոյս գիեղիկ մանուկներ և որդեկորոյս մայրեր, որոց մէջ մահն անդութ մանգաղ սիսեր է համարձակօրէն իւր քաղնելի կատարածը. հապա ինչ աչօք պիտի նըկատեմք անօթութեան պատճառաւ անթիւ բարբարոսաց զոհ եղող և քանաբարեւալ եա դարձող օրիորդներն ու հարսնե՛րը...։

Արդ, այդ Թշուառաց և քաղցեալց մեր ձմերիտ եղբարքն ու քոյրքն են. Վասպուրականի, Մոկաց, Կորճէից և Հայաստանի զանազան նահանգաց և գաւառաց բազմաթուեան հաւատարիմ պահապաններն են, և որ կարի արժանի է ուշադրութեան, դոցա մասամբ և նորահաս մի մեծ մասն հայրենեաց նոր սերնդին կը վերաբերի։

Քա՛ւ ի Ձէնջ վատութիւն, անձնըսէր եղբարք մեր և քոյրք, մեք այսօր հրաւիրեալ եմք ի գինուորութիւն. Թէ և փոքր եմք տիովք, բայց կրնամք, եթէ ուզեմք, արիաբար զինուիլ սովու աշխարհաւէր բանակին դէմ։ Այո՛, այսօր այդ կատաղի բանակը մեր նուիրական հայրենիքը բոլորովին յապականութիւն և յաւեր դարձնել կը ջանի։ Ըն տեսր, ջանամք զայն ամաքել իւր անդուլ Թշնամեայն ձեռքէն. և Նախախնամութիւնը տեսնելով Թէ մեք եւս սիրած եմք ստուգիւ այդ կոչուելու արժանաւոր ազգաց կարգը դասուելու նկրտիլ ամենայն ճըգամբ, խոհականութեամբ և անձնըսիրութեամբ, կը հաւատամք Թէ անշուշտ հաշտ աչօք պիտի նայի առ մեզ, և Մասեաց գագաթէն իւր խաղաղութեան և փրկութեան ծիածանը պիտի ծածանեցնէ Հայաստանի մթագնեալ հորիզոնին վերայ, ի նշան մի երջանիկ ապագայի, որոյ յուսո՛վ կը բաբախեն այսօր ամեն Հայ սրտեր։

ի դիմաց Գալըճըկեան ընկերութեան
վարժարանի համայն աշակերտաց

Սրատ Յովհաննէսեան(?) — Արտաշէս Վարդանեան(?)

1980 Ապրիլ 4 Կարին

ՑՈՒՑԱԿ

Նուիրատուութեան աշակերտաց վարժարանի Գալըճեան ընկերութեան Կարնոյ վասն սովելոց Հայաստանի

	Օսմ. լիրա
Առաքել Վարդանեան	1/2
Արամ, Երուանդ և Արշաւիր Ցովասափեան	1 1/2
Արամ Ֆէրմանեան	1/4
Արշակ Հանիսեան	2
Գրիգոր Փոլլանեան	1/2
Եդուարդ Տէր Ազարեան և Մարտիրոս Խաչատուրեան սան Մեծ. Տէր Ազարեանի	2
Միհրան և Տիգրան Խաստաճեան	1
Մկրտիչ Էհրամեան, սան Մեծ. Յարութիւն էֆ. Պատրմաճեանին	
Յակոբ, Միսաք Պատրմաճեանի	1
Մկրտիչ Սարոեան	1/4
Սեդրաք Գայթանճեան	1/4
Սմբատ Տէր Ներսէսեան	1/2
Օսմ. Լիրա	9 3/4
	արծ. մէճիտ
Անդրանիկ Պետրոսեան	3
Աստուածատուր Կիւմիւշկէրտան	1
Արամ Արծնեան	1
Արամ Վանցեան	1 1/2
Արամ Տարպասեան	1/2
Աւետիք և Միսաք Վանեցեան	1
Բարունակ Աֆթալեան	2
Գալուստ, Արմէն և Աղեքսանդր Երկանեան	3
Եղիշէ Բուտեան սան Մեծ. Մկրտիչ էֆ. Պալըրեանի	3
Խաչատուր և Գառնիկ Ջինպիրեան, սանունք Մեծ. Գէորգ էֆ. Միրոյեանի	3
Խաչատուր և Միսաք Տիկիլրեան	1
Խարոյ Մանուկեան	1
Համբարձում Տէր Միքայէլեան	2
Մամաս և Կարապետ Խոճիկեան	1
Միհրան Ամերիկեան	1
Միհրան Միքայէլեան	1
Միհրան և Յովհաննէս Մկրտիչեան	4
Միհրան և Միսաք Միրոեան	1
Մկրտիչ Էհրամեան սան Մեծ. Յարութիւն էֆ. Պատրմաճեանին	
Յակոբ, Միսաք Պատրմաճեանի	11
Յարութ, Սեդրաք, Արշակ, Գառնիկ, Յարութիւն և Վարդան Նշկեան	3
Յակոբ Յարութիւնեան	1
Յակոբ Փալանճեան	1
Յարութիւն և Մկրտիչ Մըսըրեան	4
Յարութիւն, Վաղարշակ և Մանուկ Սէֆէրեան	1
Յովհաննէս Շահինեան	4
Յովհաննէս Սէֆէրեան	1/2
Ռուբէն Ներսէսեան	1/4
Սարգիս Իսոեան	1
Սեդրաք Սարոնեան	1
Սուրէն և Գորեգին Ջիլինկիրեան	2
Ստեփան և Յարութիւն Կարապետեան	1
Ստեփան և Համբարձում Տէր Մելքիսեդեան	1
Տիգրան և Երուանդ Եանըղեան	5
Տիգրան Ֆէրահեան	1
Արծ. Մէճիտ	68 3/4

Advertisements referring to British or American Goods, etc., are exclusively received for this Paper at
EUG. MICOUD'S Foreign Advertising Agency 139—140, Fleet Street, London.

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ
ՆՈՐ
ԹՈՒԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

—

ԱՇԽԱՏԱՍԻՐԵԱՑ
Վահան Վարդապետ Ցակոբեան
Յառաջաբանական ուխտէ Ս. Ցակոբեանց

Այս թուագիտութիւնը մինչեւ Նարդ հրատարակուածներուն կատարելագոյնն է, զի իւր մէջ ընդարձակօրէն կը պարունակէ այս ուսման տեսական և գործնական երկու ճիւղերն, որոնք կարելի եղածին չափ դիւրուսոյց լեզուով բացատրուած են։ Ասկէց զատ կը պարունակէ նաև ալճէպրական գործողութիւններէն հատոյթ, բաղադրեալ տոկոս, տարեւորք եայլն, իրենց բոլոր տարազներովը և վերջապէս եօթը տասնորդականով նշանակաց աղիւսակ մը։

Այս երկը բաժնուած է 13 հատորներու, որոնց առաջինը այս անգամ հրատարակուած է 180 երեսէ բաղկացեալ և կը պարունակէ.

1. Չորս գործողութիւն ամբողջ թուոց.

2. Բաժանականութիւն ամբողջ թուոց։

Բազմաթիւ օրինակներով, կըրթութիւններով և խնդիրներով.

Կը ծախուի Գում-գաբու Ս. Երուսաղէմայ տունը.

Առաջին հատորին գինն է 5 արծաթ մէճիտ.

—

ԸՆԹԱՑՔ ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆ
ԵՒ ԿՐԹՈՒԹԵԱՆ
Պատկերազարդ

ԲՆԱԿԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Նախապատրաստական առաջին տարւոյ համար

ԹԱՐԳՄԱՆԵՑ
Կ. Ց. Մուրատեան

Ցիկին Բար-Բարբանթիէի սոյն դասագիրքն 'ի Հայ յեզրով, բազում պատկերօք զարդարուն և Արամեան տպագրութեամբ 'ի լոյս է ընծայուած. կեդրոնատեղին է Արամեան գրատուն, Զաքմաքճըլար փողոց, Ցակոբեան խան։ Կը գտնուի նաև ամեն Հայ գրավաճառաց քով։

Գին 3 ղրուշ արծաթ

—

ՀԱՅԿԱԿԱՆ
ՅԻՍՆԱԿ ԱՌԱԿ

Գեր. Վահան վարդապետ Պարտիզակցի սահուն և դողորիկ գըրչով սոյն գրքոյկը ի լոյս կը հանէ։ Հայկական Թանկագին սոյն գոհարները զորս իւր չորից այցելութեամբն ի Հայաստան հետզհետէ հաւաքած է Հայ պապերէ և մամերէ լսելով, իբրև նախրական յիշատակներ այս անգամ մեզ նուիրեց Հայոցս 'կաւանդէ հանդերձ յաւելուածովք։ Սոքա չեն նմանիր օտար առակախօսաց առակներուն, ուստի և կարժէ որ իւրաքանչիւր Հայ ընթեռնու իբրև ազգային հեղինակի զուտ երկ։

Գինն է 5 ղրշ։

Կը ծախուի բոլոր գրավաճառաց քով, նամրջի գլուխը Չրավաճառ Փօղոս աղայի և Գատըքէօյ ծխավաճառ Փօղոս աղայի խանութը։ Կեդրոնատեղին է մեր գըրանոցը. Կ. Պոլիս Մէրճան չարշը Թիւ 57.

Վահրամ Ց. Մուրատեան

——

ՄԻՀՐԱՆ ԱԲԻԿԵԱՆԻ
ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԱԾ ԳՈՐԾԵՐԸ

Կիւլտէսմէի մուհարրէրաթը րէսմիյէ վէ զայրը րէսմիյէ. որ հինգ տեսակ գրով ձեռագիր նամականի մ'է, և ամեն տեսակ պաշտօնական աղերսագիր ու նամակներ նաև պիտանի ճառեր կը պարունակէ։ Գին 6 ղրուշ,

Տարերք օսմանեան լեզուի, որ Օսմ. լեզուի յատուկ Թուրք, Պարս. և Արաբ. քերականութիւն մ'է գին 5 ղրուշ.

Հատընտիր քաղուածք Օսմ. Պարս. և Արաբ. լեզուի, հանդերձ արտասանութեամբ. Գին 3 ղրուշ.

——

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷԻ
ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐՈՒՆ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ
1880 ԱՊՐԻԼ 1 ՆԵՐԵՔՇԱԲԹԻ ՕՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ

ՄԻՆՉԵՒ ԱՊՐԻԼ 30

Ժամ	Եւրոպական եզերք	Թիւ
11 30	Ենիմահալլէէն Մէզարպուրնու. Պէյիւքտէրէ Թարապիա Ենիքէօյ Սթէնիա. Թօփճըքէօյ. Րումէլի Հիսար. Պէպէք. (Արնաւուտ գիւղի շոգենաւուն հետ պիտի հաղորդակցի.)	20
12 30	Ենիմահալլէէն Մէզարպուրնու. Պէյիւքտէրէ. Թարապիա. Ենիգիւղ. Էմիրկեն. Ր Հիսար Պէպէք։	32
1 30	Ր Ա. Գավագէն Ենիմահալլէ. Մէզարպուրնու. Պէյիւքտէրէ. Թարապիա. Ենիքէօյ. Սթէնիա. Էմիրկեն Թօփճըքէօյ. Ր. Հիսար. Պէպէք. Արնաւուտքէօյ. Գուրուչէշմէ. Օրթաքէօյ. Պէշիկթաշ։	33
3	Մէզարպուրնու. Պէյիւքտէրէ. Թարապիա, Ենիքէօյ. Սթէնիա Էմիրկեն. Թօփճըքէօյ. Ր Հիսար. Պէպէք. Արնաւուտքէօյ. Գուրուչէշմէ. Օրթաքէօյ. Պէշիկթաշ.	20
4 15	Ենիմահալլէէն Մէզարպուրնու. Պէյիւքտէրէ. Թարապիա. Ենիքէօյ Էմիրկեն. Թօփճըքէօյ. Ր. Հիսար, Պէպէք, Արնաւուտքէօյ, Գուրուչէշմէ. Օրթաքէօյ. Պէշիկթաշ։	21
6 15	Ենիմահալլէէն Պէյիւքտէրէ. Թարապիա. Պէյքօզ. Ենիքէօյ. Էմիրկեն. Գանլըճա. Ր. Ա. Հիսար, Գանտիլլի. Արնաւուտքէօյ. Չէնկէլքէօյ. Պէյլէրպէյի. Օրթաքէօյ. Գուզկունճուք. Պէշիկթաշ. Իւսկիւտար։	4
8	Ա. և Ր. Գավագ. Ենիմահալլէ. Մէզարպուրնու. Պէյիւքտէրէ Թարապիա. Պէյքօզ. Ենիքէօյ. Էմիրկեն. Թօփճըքէօյ. Ր. Հիսար, Պէպէք, Արնաւուտքէօյ. Գուրուչէշմէ. Օրթաքէօյ. Պէշիկթաշ. (Ուրբաթ օրերը Սթէնիա)։	30
10	Մէզարպուրնուէն Պէյիւքտէրէ. Թարապիա. Ենիքէօյ, Էմիրկեն, Ր. Հիսար, Արնաւուտքէօյ. Օրթաքէօյ, Պէշիկթաշ։	22
	Արեւմտեան ճիւղեր	
11 45	Արնաւուտքէօյ. Գուրուչէշմէ. Օրթաքէօյ. Պէշիկթաշ։	12
12 15	Արնաւուտքէօյ, Գուրուչէշմէ. Օրթաքէօյ. Պէշիկթաշ. Գապաթաշ	2
12 45	Պէպէք, Արնաւուտքէօյ. Գուրուչէշմէ Օրթաքէօյ. Պէշիկթաշ. Գապաթաշ։	22
1 30	Արնաւուտքէօյ. Գուրուչէշմէ. Օրթաքէօյ. Պէշիկթաշ.	12
2 15	Արնաւուտքէօյ. Գուրուչէշմէ. Օրթաքէօյ. Գուզկունճուք. Պէշիկթաշ. Գապաթաշ։	2
4 15	Արնաւուտքէօյ. Գուրուչէշմէ. Օրթաքէօյ, Պէշիկթաշ. Գապաթաշ. (բացի ուրբաթէ)։	12
10 15	Արնաւուտքէօյէն ուղղակի կամուրջ։	21
10 45	» » »	12
	Ասիական եզերք	
11 45	Պէյքօզ, Ինճիրգէօյ. Րիֆաթ փաշա մահալլէսի. Գանլըճա, Ա. Հիսար, Գանտիլլի, Վանիքէօյ Չէնկէլքէօյ, Պէյլէրպէյի. Գուզկունճուք։	21
11 45	Արնաւուտքէօյ. Վանիքէօյ. Չէնկէլքէօյ. Պէյլէրպէյ. Գուզկունճուք. Գապաթաշ։	4
12 20	Պէյիւքտէրէ. Թարապիա. Պէյքօզ, Բաշպահչէ. Գանլըճա. Ա. Հիսար, Գանտիլլի. Վանիքէօյ. Չէնկէլքէօյ. Պէյլէրպէյի. Գուզկունճուք Գապաթաշ. (Ուրբաթ օրերը ժամ 12. 45ին)։	17
2 30	Պէյիւքտէրէն. Թարապիա. Պէյքօզ, Բաշպահչէ. Գանլըճա. Ա. Հիսար, Գանլըճա. Վանիքէօյ. Չէնկէլքէօյ. Պէյլէրպէյի. Գուզկունճուք. Գապաթաշ. (Ուրբ. օրերը ժամ 4ին)։	23
8 45	Պէյիւքտէրէ. Պէյքօզ, Բաշպահչէ. Գանլըճա, Ա. Հիսար, Գանտիլլի. Վանիքէօյ. Չէնկէլքէօյ. Պէյլէրպէյ. Գուզկունճուք. Իւսկիւտար. (Ուրբաթ օրերը Րիֆաթ փաշա մահալլեսի)։	2

ԿԱՄՈՒՐՋԷՆ ՍԿՍՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐԸ

Ժամ	Եւրոպական եզերք	Թիւ
1	Գապաթաշ. Իւսկիւտար Պէշիկթաշ. Գուզկունճուք. Օրթաք. Պէյլ. Չէնկ. Արնվ. Գանտ. Ա. և Ր. Հիսար, Գանլ. Էմիրկեն, Ենիք. Պէյքօզ Թարապ. Պէյիւք. Ենիմահ։	4
1 30	Պէշիկ. Օրթաք. Արնավ. Ր. Հիսար, Էմիրկ. Ենիք. Թար. Պէյիւք. Մէզարպ.	20
4 45	Գապ, Պէշիկ. Օրթաք. Գուրչէշ. Արնվ. Պէպէք Ր. Հիսար, Թօփճ. Էմիրկ. Ենիք. Պէյքօզ, Թար. Պէյիւք. Մէզր. Ենիմ. Գավագները։	32
6 30	Իւսկ. Պէշիկ. Գուզկ. Օրթաք. Պէյլ. Չէնկ. Արնավ. Գանտ. Ր. Հիսար, Թօփճ. Ենիք. Թար. Պէյիւք։	2
8 15	Պէշիկ. Օրթաք. Արնավ. Պէպէք Ր. Հիսար, Էմիրկ. Ենիք. Թարապ. Պէյիւք. Մէզրպ.	22
10	Արնավ. Պէպէք, Ր. Հիսար, Թօփճ, Էմիրկ. Ենիք. Թարապ. Պէօյիւքտ. Մէզարպ. Ենիմահ։	33
10 40	Պէշիկ, Օրթաք. Արնավ. Պէպէք, Ր. Հիսար, Էմիրկ. Սթէն. Ենիք. Թարապ. Պէյիւքտ. Մէզարպ. Ենիմ.	32
11 10	Պէպէք Ր. Հիսար, Թօփճ. Սթէն. Ենիք. Թարպ. Պէյիւք. Մէզար. Ենիմահ։ (Կիրակի օրերուն Սթէնիա չհանդիպիր	20
	Արեւմտեան ճիւղ	
12 45	Ուղղակի Արնաւուտքէօյ։	12
1 15	» »	2
3 30	Գապաթ. Պէշիկթ. Օրթաք. Գուր. Արնավ. (Բացի Ուրբաթէ)	12
9 30	Գապթշ. Պէշիկ. Օրթաք. Գուրչ. Արնվ.	21
10 15	Պէշիկ. Օրթաք. Գուր. Արնավ.	12
11 5	Գապաթ, Պէշիկ, Օրթաք, Գուրուչ. Արնաւուտ.	
11 45	Պէշիկթաշ, Օրթաք. Գուրուչ. Արնավ.	21
12	Պէշիկթաշ, Օրթաք. Գուրուչ. Արնաւուտ։	4

ՊՈՍՓՈՐԷՆ ԻՋՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐԸ
Ասիական եզերք

Ժամ	Ասիական եզերք	Թիւ
2 30	Իւսկիւտար Գուզկ. Պէյլ. Չէնկ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար, Գանլ. Բաշպ. Պէյքօզ, Թարապ. Պէյիւքտ. Ենիմահ. (Ուրբաթ օրերը Րիֆաթ փաշա մահալէն մինչեւ Պէյիւքտ. պիտի երթայ)։	21
9 30	Գուզկ. Պէյլէրպ. Չէնկ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար, Գանլ. Բաշպ. Պէյքօզ, Մէզարպ. Ր. և Ա. Գավագ. (Ուրբաթ օրերը ժամ 10ին)։	17
10 30	Գապաթ. Գուզկ, Պէյլ. Չէնկ. Վանիք. Գանտիլլի, Ա. Հիս, Գանլ. Չուպուգ, Բաշ. Պէյքօզ, Թրպ, Պէյիւք. (Բացի ուրբաթէ)։	23
11 10	Գուզկ. Պէյլ Չէնկ. Վանիք. Գանտիլ Ա. Հիսար, Գանլճ. Բաշպ. Պէյքօզ։	21
11 40	Գապաթ. Գուզկ. Պէյլ. Չէնկ. Վանիք. Պէպէք.	22

Ուրբաթ օրերը ժամը 3ին շոգենաւ մը կամուրջէն Պէշիկ. Օրթաքէօյ Գուրուչէշմէ, Արնավ. Պէպէք, Ր. Հիսար, Թօփճ. Սթէնիա, Ենիքէօյ, Թարապիա Պէյիւքտէրէ հանդիպելով Ենիմահալլէ պիտի երթայ.

ՄԵԾ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ

LOTERIE

Համպուրկի Գերմանական կառավարութիւնը, որ սոյն նոր դրամական մեծ վիճակահանութիւնը վաւերացուցած է, ոչ միայն բաժնետոմսերուն ցրուիլը, այլ և ամեն քաշուած վիճակահանութիւնը կը հակակշռէ, պարգևներուն ճշդիւ վճարմանը համար գանձուն բոլոր արժէտոմսերովը երաշխաւորելով, այնպէս որ իւրաքանչիւրին ամեն կողմանէ, ամենամեծ ապահովութիւն տրուած է։

Արդէն այս պարագայն բաւական ապացոյց մ'է թէ սոյն վիճակահանութիւնն ամեն ապահովութիւն ունի։ Սոյն նոր մեծ վիճակահանութիւնն այժմ միայն 87,000 տոմսակէ կը բաղկանայ, յորոց 43,200ը անպատճառ պիտի շահին, որմէ բացայայտ կերևի սոյն ձեռնարկութեան շահաւէտութիւնը, վասն զի տոմսակաց դրեթէ կէսը վաստկող պիտի լինին։ Բոլոր պարգևներն աըրագաբար մէկմէկու յաջորդող միայն 7 բաժանմամբ պիտի քաշուին։ Առաջին մեծ պարգևը պիտի լինի

500000 ՖՐԱՆՔ

Իսկ երկրորդական պարգևներն են գլխաւորաբար

Տոմսակ	Ֆրանքէն	Ֆրանք
1	312.500 —	312 300
1	187,500 —	187 500
1	125,000 —	125,000
1	75,000 —	75,000
1	62,500 —	62,500
2	50,000 —	100,000
2	37,500 —	75,000
5	31,250 —	156,250
2	25,000 —	50,000
12	18,750 —	225,000
1	15,000 —	15 000
24	12,500 —	300,000
4	10,000 —	40,000
3	7,500 —	22,500
52	6,259 —	325,500
6	5,000 —	30,000
68	3,750 —	535,000
214	2,500 —	535,000
10	1,875 —	18,750
2	1,500 —	30,000
531	1,250 —	663,750
773	625 —	420,625
990	375 —	356,250

և այլն, և այլն.

Ամեն մէկ վիճակահանութենէ իսկ և իսկ ետքը, գերմանական կառավարութեան հսկողութեան ներքև, բոլոր շահող բաժիններուն Պարգևները անմիջապէս ոսկի դըրամով պիտի վճարուին։

Մեք սոյն սկզբնական տոմսակներուն վաճառումն յանձն առած լինելով, առանց վերադիր ծախուց իրենց բուն գիներովը կը ղրկեմք։

Սկզբնական 1 Տոմսակի գինն է
22 Ֆր. 50 Սնդ.
Իսկ կէս Տոմսակի գինն է
11 Ֆր. 25 Սնդ.

Տոմսակաց արժէքը պէտք է ուղարկել գաղղիական Պանքայի դըրամատոմսերով, թղթատարութեան ծախքը ղրկողին վրայ լինելով, և կամ Գերմանիոյ, Անգղիոյ կամ Գաղղիոյ Պանքաներու վրայ փոխանակագրով։ Դրամն ընդունելնուս պէս յատուկ նամակաւ մը կը ղըրկեմք յանձնարարեալ տոմսակներ, որոնք տէրութեան զինանշանովը վաւերացեալ են. ասոնց հետ նաև վիճակահանութեան յայտագիրն ալ գաղղիական լեզուաւ, և ամեն վիճակարկութենէ յետոյ պարգևներուն և շահող թուոց պաշտօնական ցուցակը. բայց յայսմանէ պարգևները պիտի հրատարակուին Արևելքի գլխաւոր լրագրաց մէջ։ Շնորհակալ եմք Թուրքիոյ հասարակութենէն, սոյն վիճակահանութեան նախորդ Սէրիին նկատմամբ ունեցած մեծ հոգածութեանը համար, և կը խոստանամք ևս յապագային միևնոյն ճշգրտութեամբ կատարել իրենց յանձնարարութիւնները։ Կ'աղաչեմք որ իրենց յանձնարարութիւնները փութով յուղարկեն վիճակահանութենէն առաջ, այսինքն յառաջ քան 9 ՅՈՒՆԻՍԻ (Ն.Տ.) առ մեր գործատուն, ուղղակի ԻԶԷՆԹԱԼ ԵՒ ԸՆԿԵՐՔ, գլխաւոր գըրասենեակ վիճակահանութեան ի Համպուրկ (Գերմանիա)։

ISENTHAL & Cie

Bureau principal de Loterie
Hambourg (Allemagne)

Մեր թղթակցութիւնը Գաղղ. Անգղ. և Իտալերէն լեզուօք կատարուելով, կը խնդրեմք որ այս լեզուներէն մէկովը մեզ հետ թըղթակցուի։ Նամակ մը Արևելքէն քաղաքներէնմինչևՀամպուրկ 180 ժամէն կը հասնի և փոխադարձաբար։

Steiner Bureau d'annonces Hambourg.

ԿԱՐԻ ԳՈՐԾԻՔ

Փոքր «Ալանձէր» կոչուած ձեռքով դարձող ու անքակ կար կարող գործիքը ամեն տեսակ կար մեծ դիւրութեամբ կը կարէ ու գինն այժան է, երաշխաւորութեամբ կը տրուի, աւրուածները կը շտկուի ու կարել չգիտցողին դաս կը տըրուի. Կը ծախուի Կ. Պոլիս Ղալաթիա Մինասեան և ընկերաց Ամերիկայի մաղազան։

——

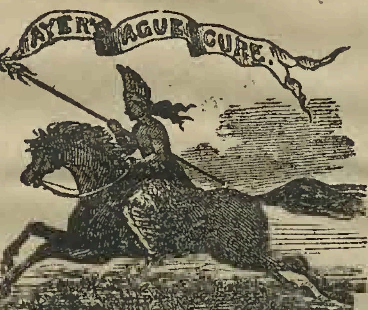

ՋԵՐՄԻ ԴԵՂ

Տօքթօր Այէրի ջերմի դեղը ամեն որ և իցէ տեսակ ջերմ իսկոյն կը բժշկէ. չկայ դեղ մը որ ասոր չափ օգտակար ըլլայ ջերմի. Ջերմ բռնողները պարապ տեղը կը տանջուին քանի որ աս դեղը կայ, պէտք է որ անմիջապէս անկէ գործածեն։ Արդէն Պոլսոյ և գաւառներուն մէջ ճանչցուած է աս դեղը ու անով բըժշկուողները գիտեն անոր յարգը։ Նախ ուժը տրամի չափ հինգ հոգի խմելու է իբրև մաքրողական դեղ ու ետքը աս ջերմի դեղէն (ջերմը չբռնած) օրը չորս անգամ մէյմէկ անուշի դըգալ ու ջրի հետ խառնելով խմելու է, անմիջապէս կանցնի։ Տգայոց աւելի քիչ տալու է. Կը ծախուի Կ. Պոլիս Ղալաթիա Մինասեան և ընկերաց Ամերիկայի մաղազան։

Լրագիրս ամեն օր կը հրատարակուի բաց 'ի կիրակի և տօն օրերէ։

Բաժանորդագրութեան տեղն է Ղալաթիա Սանըրճըլար Ճատտէսի Թիւ 198, Նորօ խան Մասիսի խմբագրատունը։ Իսկ գաւառաց մէջ հետևեալ հոգաբարձուաց դրասենեակները.

ԿԱՐԻՆ. Յօհաննէս էֆ. Տ. Մելքիսեդեկեան.
ԵՐԶՆԿԱ. Ց. Շաւարշ էֆ.
ՍԵԲԱՍՏԻԱ. Նազարէթ էֆ. Ց. Խաթամպօլեանց.
ՍԱՄՍՈՒՆ. Եդուարդ էֆ. Մուրատեան.
ԿԻՐԱՍՈՒՆ Գ. էֆ. Խ. Մաղմանեան.
ՌՈԴՈՍԹՕ. Արժ. Տ. Արիստակէս աւագ քահանայ Ֆէսլեան.
ԶՄԻՒՌՆԻԱ. Գրիգոր էֆ. Մսերեան.
ՆԻԿՈՄԻԴԻԱ. Խոսրով » Էսկիճեան
ՏՐԱՊԻԶՈՆ. Ս. Էթմէքճեան էֆենտի
ԵՒԴՈԿԻԱ.
ԽԱՐԲԵՐԴ և ՏԵՐՍԻՄ. Կիրակոս էֆ. Ս. Ղազանճեան.
ՄՈՒՇ. Յակոբ էֆ. Տէրունեան.
ՎԱՆ.
ԲՐՈՒՍԱ. Սեդրակ » Խարաճեան.
ՏԻԳՐԱՆԱԿԵՐՏ. Թովմաս էֆ. Թաշճեան.
ԱԴԵՍԻԱ. Գէորգ էֆ. Ովկերչեան.
ՖՕՉԵԱՆ. Ֆէրհատ » Ս. Ֆէրհատեան.
ՏՓԽԻՍ. Պ. Նիկողայոս Տ. Գևոնդեան.
ԿԱԼԿԱԹԱ. Պետրոս էֆ. Հէքիմեան.

ԽՄԲԱԳԻՐ—ՏՆՕՐԷՆ
Կ. Ս. ԻՒԹԻՒՃԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՄԱՍԻՍ ԼՐԱԳՐՈՑ
ԳԱԼԱԹԱ ՆՈՐՕ ԽԱՆ